

Sygn. akt IV CSK 467/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku Polskiej Akademii Nauk z siedzibą w W.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta G.

o wpis,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 kwietnia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w G.

z dnia 6 kwietnia 2018 r., sygn. akt XVI Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa -
Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240,-
(dwieście czterdzieści) złotych z tytułu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Rozpoznawana sprawa jest kolejną, dotyczącą sporu między tymi samymi stronami o wpis wnioskodawcy jako użytkownika wieczystego w księdze wieczystej. Podobnie, jak w sprawie IV CSK 243/18, zakończonej postanowieniem z dnia 8 stycznia 2019 r., tak i w niniejszej, wcześniej rozpoznawanej sprawie przez Sąd Okręgowy w G. - postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2017 r. Sąd ten oddalił apelację wnioskodawcy Polskiej Akademii Nauk z siedzibą w W. od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 9 maja 2017 r., którym oddalony został wniosek w sprawie z udziałem Skarbu Państwa, reprezentowanego przez Prezydenta Miasta G. o wpis we wskazanej księdze wieczystej Polskiej Akademii Nauk jako użytkownika wieczystego. Oddalenie wniosku zostało uzasadnione brakiem dokumentów, które stanowić mogły podstawę wpisu oraz niedopuszczalność przekraczania granic kognicji sądu, wynikających z art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c. co do zakazu prowadzenia przez sąd w postępowaniu wieczystoksięgowym innych dowodów niż dokumenty. Odwołał się w tej kwestii do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r. III CZP 80/09.

Stanowisko Sądu pierwszej instancji zostało podzielone przez Sąd Okręgowy, który powołując się na wskazany już art. 626⁸ § 2 k.p.c. podkreślił, że sąd w postępowaniu wieczystoksięgowym bada tylko treść i formę wniosku o wpis prawa oraz dołączone do wniosku dokumenty i treść księgi wieczystej. Na poparcie swojego stanowiska powołał się na wiele orzeczeń Sądu Najwyższego. Kontrola wydanego orzeczenia przez sąd drugiej instancji jest ograniczona tylko do tego, czy w świetle załączonych do wniosku dokumentów, którymi dysponował sąd pierwszej instancji była podstawa do dokonania albo odmowy wpisu, zgodnie z wnioskiem. Z dostarczonych przez wnioskodawcę dokumentów nie wynikało, aby miał on tytuł prawny, o którego wpisanie do księgi wieczystej się ubiega.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym postanowieniem przepisów postępowania, tj. art. 626² § 3 w związku z art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c. przez błędne uznanie, że sąd wieczystoksięgowy może prowadzić jedynie ograniczone postępowanie dowodowe. Naruszenie prawa

materialnego odnosi się do art. 110 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 kwietnia 1997 r. o Polskiej Akademii Nauk (dalej jako ustawa o PAN z 1997 r.) przez ich błędną wykładnię. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a następnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnik zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na brak spełnienia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę wykładni budzącego poważne wątpliwości, mającego zastosowanie w sprawie, a już nieobowiązującego art. 110 ust. 1 i 2 ustawy o PAN z 1997 r. odnośnie do tego, w jaki sposób należy rozumieć zawarte w tym przepisie odesłanie do zasad określonych w art. 80 ust. 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (dalej jako ustawa z 1985 r.), tj., czy dotyczy on jedynie zasad posiadania przez PAN gruntów będących własnością Skarbu Państwa lub gminy, wykorzystywanych do celów statutowych, tzn. do ich posiadania bez jednoczesnego legitymowania się dokumentami o przekazaniu gruntów wydanymi w formie przewidzianej prawem, przy czym, posiadanie to musiało być wykonywane w dniu 1 sierpnia 1988 r., czy też dotyczy ono również trybu potwierdzania nabycia z mocy prawa użytkowania wieczystego gruntu oraz prawa własności budynków i urządzeń trwale związanych z gruntem w formie decyzji administracyjnej przez właściwy organ administracji; czy – przy przyjęciu, że wskazane odesłanie dotyczyło trybu nabycia prawa użytkowania wieczystego gruntów i własności budynków przez PAN - uchylenie art. 80 ust. 2 ustawy z 1985 r. przy dalszym obowiązywaniu art. 110 ust. 1 i 2 ustawy o PAN z 1997 r. stanowiło przeszkodę do wydania decyzji

administracyjnej i w jakim trybie powinno było nastąpić potwierdzenie praw PAN, po uchyleniu art. 110 ustawy o PAN z 1997 r. Dalsze pytanie dotyczy odwrotnej sytuacji, tzn. gdy odesłanie do ustawy z 1985 r. nie dotyczyło trybu nabycia wnioskowanych praw przez PAN i czy wtedy art. 110 ust. 1 i 2 ustawy o PAN z 1997 r. stanowił samoistną podstawę wpisu praw do księgi wieczystej, czy też konieczne było wszczęcie postępowania z art. 10 ust. 1 u.k.w.h.

Ponadto skarżący sformułował dwa zagadnienia prawne, jako istotne w sprawie, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Pierwsze związane z wcześniejszymi wątpliwościami dotyczy kognicji sądu wieczystoksięgowego bez ograniczeń przewidzianych w art. 626² § 3 w związku z art. 626 § 1 i 2 k.p.c. wraz z dokonaniem ustaleń odnośnie do wystąpienia przesłanek do nabycia wskazanych praw. Drugie dotyczy zasadniczo tej samej kwestii, tylko akcentuje uchylenie przepisu stwierdzającego nabycie praw mających zostać wpisane do księgi wieczystej na rzecz wnioskodawcy.

Odnosząc się do zgłoszonych zagadnień i wątpliwości interpretacyjnych wskazanych przepisów należy najpierw podnieść, mając na uwadze taką samą - co do istoty - treść wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, co w sprawie IV CSK 243/18, że postępowanie kasacyjne nie polega na udzieleniu stronie skarżącej wskazówek i odpowiedzi na dręczące ją wątpliwości odnośnie do sposobu prowadzenia postępowania w konkretnej sprawie. Wybór drogi prawnej dochodzenia swoich racji w stanie faktycznym sprawy należy do profesjonalnego pełnomocnika, jeśli występuje w sprawie lub do strony, a ich wyobrażenie o stanie prawa i jego wykładni w konkretnej sprawie podlega weryfikacji przez sąd w toku instancji. Wniesienie skargi kasacyjnej oznacza skorzystanie z nadzwyczajnej drogi odwoławczej, przysługującej od prawomocnego orzeczenia sądowego i ma na uwadze głównie cel publiczny, to znaczy przez dokonanie wykładni wątpliwych przepisów oraz istotnych zagadnień prawnych ma prowadzić do ujednolicenia stosowania prawa. Zgodnie zatem z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma mieć własne uzasadnienie, odrębne od uzasadnienia podstaw kasacyjnych. Uzasadnienie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. ma przekonać Sąd Najwyższy o spełnieniu przez skarżącego w treści wniosku

przynajmniej jednej z czterech przesłanek wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., stanowiących o dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej.

Skarżący formalnie spełnił wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. Na trzydziestu pięciu stronach tekstu skargi stara się przekonać Sąd Najwyższy do swoich racji odnośnie do prawa, o którego wpisanie do księgi wieczystej się ubiega. Prowadzi w tym celu skrupulatny wywód prawny, przy okazji tylko przypominając o tym, że jeśli zgodzić się z jego twierdzeniem o posiadaniu prawa użytkowania wieczystego do gruntu, o który chodzi w sprawie, to należy dokonać wpisu do księgi wieczystej, zgodnie z wnioskiem. Jednakże w uzasadnieniu wniosku brak wskazania, na czym miałyby polegać rozbieżności w orzecznictwie lub doktrynie odnośnie do wykładni przedstawionych przepisów, podobnie co do wagi zagadnień prawnych. Wskazuje się na to trafnie w odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Pomijając również, że zastosowanie przepisów, o których wykładnię ubiega się skarżący ma wybitnie jednostkowy charakter, więc trudno nawet wskazywać na przykłady wcześniejszych do niego odniesień w orzecznictwie lub doktrynie tak, aby móc skonfrontować ze sobą różne ich rozumienia, a więc żeby wykazać spełnienie publicznoprawnej funkcji postępowania kasacyjnego na gruncie wniesionej skargi, to treść tej skargi, a zwłaszcza wniosku o jej przyjęcie rozmija się z treścią i uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego. Sąd ten nie kwestionował tytułu prawnego PAN do gruntu, objętego wnioskiem. W uzasadnieniu, zarówno Sąd pierwszej instancji, jak i Sąd Okręgowy wskazywały tylko konsekwentnie, że wnioskodawca nie przedłożył dokumentu, z którego ten tytuł miałby wynikać, a postępowanie wieczystoksięgowe nie służy do prowadzenia postępowania dowodowego i ustalania tytułu prawnego do nieruchomości, tylko wyłącznie jego wpisaniu do księgi wieczystej.

Problemem prawnym, którego strona skarżąca nie zrozumiała i wydaje się, że nadal nie chce przyjąć do wiadomości jest kognicja sądu wieczystoksięgowego, a nie zakwestionowanie praw do nieruchomości. W odpowiedzi na skargę kasacyjną są przywołane liczne orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie właściwości sądu wieczystoksięgowego, są także w tej kwestii ugruntowane poglądy doktryny.

Skarżący na potrzeby skargi kasacyjnej zbudował złożony wywód prawny, w tym gramatyczną analizę art. 110 ustawy o PAN, przytaczając głównie argumenty wokół niedoskonałych – jego zdaniem – regulacji prawnych, zwłaszcza mając na uwadze kolejne zmiany ustawowe, jakby zapominając, że w przypadku wyraźnej odmowy wydania przez wojewodę decyzji odnoszącej się do praw wnioskodawcy do przedmiotowej działki nie było podstaw do dokonania wpisu zgodnie z żądaniem. To nie znaczy, że skarżący nie może dowodzić istnienia swoich praw rzeczowych, ale nie służy do tego postępowanie o wpis do księgi wieczystej prawa, które nie zostało wykazane w formie prawem przewidzianej.

Z tych względów należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.